

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยได้เข้าร่วมในสงครามโลกครั้งที่ 2 ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ.2484 และสิ้นสุดลงในปี พ.ศ.2488 ซึ่งได้รับความบอบช้ำจากสงครามโลกครั้งที่ 2 เช่นเดียวกับประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ เศรษฐกิจและการทหารก็นับว่าอยู่ในระยะที่จะต้องปรับปรุงทั้งสิ้น ต่อมาในปี พ.ศ.2494 ปรากฏว่าสถานการณ์รอบๆ ประเทศไทยและในภาคพื้นที่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้เริ่มตั้งเค้าแห่งความไม่สงบขึ้นเพราะการใช้สงครามบ่อนทำลายของฝ่ายคอมมิวนิสต์มีสิ่งบอกเหตุว่าภัยอันตรายอาจจะเกิดขึ้นกับประเทศไทยได้ ด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยสู้รบระหว่างฝ่ายเวียดนามหรือฝ่ายเวียดนามคอมมิวนิสต์กับฝรั่งเศส มีการแทรกซึมของฝ่ายเวียดนามเข้าสู่ประเทศลาวและประเทศกัมพูชา ประเทศไทยอยู่ในฐานะที่ถูกคุกคามได้ตลอดเวลา ทางด้านภาคเหนือของประเทศไทยได้มีการสู้รบกันระหว่างกองทัพของประเทศไทยกับกองทัพทหารจีนชาติ (ก๊กมินตั๋ง) ที่ถูกคอมมิวนิสต์ตีถอยร่นลงมาทางใต้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2492 และได้เข้าอยู่ในพื้นที่ของบ้านดุมและบ้านฉนวนในเขตแดนพม่าตรงข้ามกับอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่และพื้นที่อื่น ๆ ตรงข้ามกับจังหวัดเชียงรายและแม่ฮ่องสอน นอกจากนั้นกองทัพพม่ายังต่อสู้กับกระเหรี่ยงและไทยใหญ่ ที่เรียกร้องสิทธิในการปกครองตนเอง ซึ่งอยู่ติดกับทางทิศตะวันตกและทิศเหนือของไทยอีกด้วยทางด้านภาคใต้โจรจีนคอมมิวนิสต์ได้ใช้พื้นที่บริเวณชายแดนไทย - มาเลเซีย เป็นฐานทำการต่อสู้กับรัฐบาลของอังกฤษและรัฐบาลมาเลเซีย ประเทศไทยจึงอยู่ในภาวะที่จะต้องระมัดระวังอย่างยิ่งเพราะภัยที่ยังมองไม่เห็นกำลังคุกคามประเทศรอบด้าน ในขณะที่เหตุการณ์ภายนอกประเทศมีแนวโน้มซึ่งแสดงการคุกคามต่อประเทศไทยขณะเดียวกันเหตุการณ์ภายในประเทศก็เกิดขึ้นอีก โดยปฏิบัติการของชาวนวนอพยพในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เช่น จังหวัดหนองคาย และจังหวัดอุบลราชธานี (กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน. 2550 : 4)

รัฐบาลและกรมตำรวจในขณะนั้น ได้ร่วมกันพิจารณาภาวะทางการเมืองดังกล่าวข้างต้น และพิจารณาหาหนทางในการป้องกันที่จะมิให้เกิดความเสียหายต่อความสงบสุขและความมั่นคงปลอดภัยของชาติและได้พิจารณาว่าหากจะใช้ตำรวจหรือหน่วยงานในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมก็ล้นมืออยู่แล้วเพราะในขณะนี้ศีลธรรมและขวัญของประชาชนเสื่อม

และตกต่ำอย่างมากในระยะสงคราม และยิ่งต่ำลงเมื่อสงครามเลิกแล้วส่วนการพิจารณาที่จะใช้กำลังทางทหารป้องกันและต่อสู้กับการคุกคามของคอมมิวนิสต์ด้วยวิธีการต่าง ๆ ในขณะนั้นจะมีผลกระทบกระเทือนต่อสัมพันธไมตรีอันดีระหว่างประเทศอย่างไรหรือไม่ เพราะประเทศรอบบ้านเราต่างก็มีประวัติศาสตร์ที่เคยสู้รบแย่งชิงอำนาจกันมาก โดยตลอดและการใช้กำลังทหารในขณะนั้นจะได้ผลคุ้มค่าทางสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและเป็นการประหยัดหรือไม่ เพราะเป็นการใช้ภารกิจด้านเดียวไม่สามารถเข้าทำการปราบอาชญากรรมหรือให้การบริการแก่ประชาชนได้เหมือนข้าราชการตำรวจและพลเรือน ปัญหาก็คือจะใช้หน่วยงานอะไรจึงจะใช้ทำงานได้ผล (กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน. 2550 : 5)

รัฐบาลและกรมตำรวจจึงได้พิจารณาตกลงใจว่าจะต้องจัดตั้งหน่วยงานขึ้น และต้องเป็นหน่วยงานที่มีลักษณะเป็นทั้งทหาร ตำรวจ และพลเรือน เมื่อไม่รบก็ต้องปราบปรามอาชญากรรม และในขณะเดียวกันก็ต้องบริการประชาชนได้ หน่วยงานนั้นนอกจากจะเป็นผลต่อความมั่นคงปลอดภัย และรักษาความสงบตามชายแดนแล้ว ยังควรที่จะสามารถดำเนินการตามนโยบายของทุกกระทรวง ทบวง กรม อีกด้วย หรืออาจกล่าวโดยสรุปก็คือ หน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นนั้นจะต้องมีคุณลักษณะ 3 ประการ ได้แก่

1. สามารถทำการรบได้อย่างทหาร โดยเฉพาะการรบด้วยหน่วยขนาดเล็ก
2. สามารถป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างตำรวจ
3. สามารถให้บริการแทนกระทรวง ทบวง กรม ต่างๆ ได้อย่างข้าราชการพลเรือน

จึงได้จัดตั้งตำรวจตระเวนชายแดนขึ้น ซึ่งคุณสมบัติ 3 ประการดังกล่าว ถือว่าเป็นคุณสมบัติพิเศษของตำรวจตระเวนชายแดน (ตชด.) ครบถ้วนทุกวันนี้ (กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน. 2550 : 5 - 6)

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ตำรวจตระเวนชายแดนจะต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็ง เสียสละ อดทน เพื่อความมั่นคงของชาติ และความผาสุกของประชาชน เพื่อดำรงไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์และศักดิ์ศรีของหน่วย แม้ว่าจะต้องประสบกับอุปสรรคนานัปการ ทั้งที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ในถิ่นทุรกันดารอันยากลำบาก สถานการณ์ก่อการร้ายตามแนวชายแดน ถึงแม้ในปัจจุบันสถานการณ์เหล่านั้นจะหมดไปแล้วก็ตาม แต่เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนภาคใต้กลับทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ จึงทำให้ความรับผิดชอบของตำรวจตระเวนชายแดนไม่ได้หมดไปด้วย ยังคงปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ

ด้วยเจตนารมณ์อันแน่วแน่ที่จะคลี่คลายปัญหาต่างๆ ให้อยู่ดีอย่างยั่งยืน (นิพนธ์ สิริวงศ์. 2550 : 4)

บทบาทภารกิจหน้าที่ของตำรวจตระเวนชายแดน ได้ถูกปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา แต่สิ่งหนึ่งที่ยังคงอยู่ ก็คือ เป็นหน่วยงานที่ถูกจัดตั้งขึ้นตามแนวความคิด ให้เป็นหน่วยงาน ที่มีหน้าที่ป้องกันและรักษาสถานการณ์ชายแดน ที่สามารถใช้กำลังทำการรบอย่างหน่วยทหารขนาดเล็ก รักษากฎหมายในหน้าที่ของตำรวจและพัฒนาช่วยเหลือประชาชนเพื่อเสริมความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนหรือพื้นที่ที่มีปัญหาด้านความมั่นคง (กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน. 2550 : 8)

กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 245 จังหวัดหนองคาย เป็นหน่วยงานหนึ่งในกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน มีพื้นที่รับผิดชอบตามแนวชายแดนตั้งแต่ ห้วยเชียงคา บ้านห้วยค้อ ตำบลบ้านม่วง อำเภอสังคม จังหวัดหนองคาย จนถึง บ้านหนองกุ่มใต้ ตำบลกุดบง อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย พื้นที่กว้างด้านหน้า 169 กิโลเมตร มีภารกิจหลักดังต่อไปนี้ (กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน. 2550 : 9)

1. รักษาความสงบเรียบร้อย ป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและการแพร่ระบาดของยาเสพติด
2. รักษาความมั่นคงปลอดภัยตามแนวชายแดนและป้องกันปราบปรามการก่อความไม่สงบ
3. พัฒนาและช่วยเหลือประชาชนเพื่อความมั่นคงของชาติ
4. ดำเนินการฝึกอบรมเพื่อสนับสนุนภารกิจของตำรวจตระเวนชายแดนและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

จากภารกิจหลักดังกล่าวข้างต้น ตำรวจตระเวนชายแดนจะต้องมีความเข้มแข็ง อดทน เสียสละเพื่อความมั่นคงของชาติและความผาสุกของประชาชน แม้ว่าจะต้องปฏิบัติงานในถิ่นทุรกันดารอันยากลำบากก็ตาม ดังนั้นผู้บังคับหน่วยซึ่งควบคุมกำลังพลในหน่วยทั้งหมดจึงจะต้องให้ความสำคัญกับขวัญกำลังใจของกำลังพลเป็นสำคัญ หากกำลังพลมีขวัญกำลังใจดีแล้ว ผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานย่อมมีประสิทธิภาพ แต่ถ้าหากกำลังพลขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะมีส่วนมาจากปัจจัยใดๆ ก็ตาม ย่อมจะส่งผลให้การปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพตามไปด้วย งานที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยเหนือก็ไม่อาจบรรลุเป้าหมายได้ ผลการวิจัยดังกล่าวสามารถเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาข้าราชการตำรวจในสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนและสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ดีขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสุขภาพจิตและปัจจัยจิตใจ ต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 245 จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยสุขภาพจิต และปัจจัยจิตใจต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 245 จังหวัดหนองคาย
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 245 จังหวัดหนองคาย

สมมุติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยสุขภาพจิตและปัจจัยจิตใจมีความสัมพันธ์ต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 245 จังหวัดหนองคาย
2. ระดับของปัจจัยสุขภาพจิต และปัจจัยจิตใจต่อขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 245 จังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับปานกลาง

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสุขภาพจิตและปัจจัยจิตใจ กับขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 245 จังหวัดหนองคาย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ในการศึกษาวิจัย คือ กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 245 ซึ่งมีพื้นที่รับผิดชอบตามแนวชายแดนในจังหวัดหนองคาย

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการตำรวจ กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 245 จังหวัดหนองคาย จำนวน 190 นาย

2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการตำรวจ กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 245 จังหวัดหนองคาย โดยคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง

(Sample size) จากประชากรทั้งหมด จำนวน 190 นาย โดยวิธีการคำนวณทางสถิติตามสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane.1973 : 737 ; อ้างถึงใน พัชรุกร ศาสนะสุพินธ์. 2547 : 40) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 129 นาย

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษากันคว่า

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ปัจจัยสุขภาพจิต (Hygiene factors) ได้แก่

- เงินเดือน
- นโยบายและการบริหารงาน
- ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน
- สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน
- วิธีการบังคับบัญชา

ปัจจัยจูงใจ (Motivation Factors) ได้แก่

- ความสำเร็จในหน้าที่การงาน
- การได้รับการยอมรับนับถือ
- ลักษณะของงานที่ทำ
- ความรับผิดชอบที่ได้รับ
- ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจ กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 245 จังหวัดหนองคาย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัจจัยสุขภาพจิต หมายถึง ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการทำงาน เป็นปัจจัยแวดล้อมที่จำเป็นจะต้องมีจึงจะทำให้คนยอมทำงานได้ อันได้แก่

1.1 เงินเดือน หมายถึง ค่าตอบแทนประจำเดือน การเลื่อนขั้นเงินเดือน และสวัสดิการด้านต่างๆ ที่พึงได้ตามสิทธิในขอบเขตของระเบียบกฎหมาย ทั้งขณะปฏิบัติงานและเมื่อพ้นออกจากงานไปแล้ว

1.2 นโยบายและการบริหารงาน หมายถึง การจัดการและการบริหารของหน่วย การติดต่อสื่อสารภายในหน่วย ระเบียบ กฎหมาย หรือวินัยของข้าราชการตำรวจ ในการยึดถือ เป็นแนวทางในการดำเนินงานและถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมงาน หมายถึง การติดต่อไม่ว่าจะเป็นกริยา หรือวาทะที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน สามารถทำงานร่วมกัน มีความเข้าใจซึ่งกันและ กันดี

1.4 สภาพแวดล้อมในการทำงาน หมายถึง บรรยากาศของห้องทำงานและ บริเวณรอบข้างของสถานที่ทำงานของข้าราชการตำรวจ สภาพทางกายภาพของงาน เช่น แสง เสียง อากาศ ชั่วโมงการทำงาน รวมทั้งลักษณะของสิ่งแวดล้อมอื่นๆ เช่น อุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ ฯลฯ

1.5 วิธีการบังคับบัญชา หมายถึง ความสามารถของผู้บังคับบัญชา ในการ ดำเนินงานหรือความยุติธรรมในการบริหาร การสั่งการ การควบคุม ดูแล และการ มอบหมายงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชาได้ถือปฏิบัติ ซึ่งต้องมีความถูกต้อง ชัดเจน ภายใต้ กฎระเบียบของทางราชการ

2. ปัจจัยจูงใจ หมายถึง ตัวจูงใจที่ทำให้เกิดความรู้สึกขยันหรือมีชีวิตชีวาในการ ทำงานก่อให้เกิดความพึงพอใจในงานทำด้วย

2.1 ความสำเร็จในหน้าที่การงาน หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจและปลื้มใจ ในความสำเร็จของงาน การปฏิบัติงานได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของ หน่วยงานที่กำหนดไว้

2.2 การได้รับความยอมรับนับถือจากผู้อื่น หมายถึง การได้รับการยกย่องชมเชย ยอมรับนับถือ หรือได้รับการแสดงความยินดีจากผู้บังคับบัญชา ร่วมงาน หรือเพื่อนร่วมงาน หรือการที่ประชาชนมีความรู้สึกที่ดีต่อการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ

2.3 ลักษณะของงานที่ทำ หมายถึง งานที่ปฏิบัติเป็นประจำหรือชั่วคราว ที่ ข้าราชการตำรวจแต่ละนายปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งต้องตรงกับความรู้ ความสามารถที่มีอยู่ใน ตัวข้าราชการตำรวจ

2.4 ความรับผิดชอบที่ได้รับ หมายถึง การที่ผู้บังคับบัญชาให้โอกาสแก่ ผู้ปฏิบัติงานได้รับผิดชอบต่อการทำงานของตนเองเต็มที่ โดยไม่จำเป็นต้องตรวจสอบหรือ ควบคุมมากเกินไป

2.5 ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน หมายถึง การได้รับเลื่อนเงินเดือน หรือ ตำแหน่งให้สูงขึ้น รวมทั้งมีโอกาสดำเนินการได้เพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในการทำงาน

3. ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน หมายถึง สภาพจิตใจ อารมณ์ และความพึงพอใจ ของบุคคลที่มีต่อตนเอง เพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา และหน่วยงานในด้านต่างๆ

4. ข้าราชการตำรวจ หมายถึง ตำรวจตระเวนชายแดน ที่มียศตั้งแต่ สิบตำรวจตรี จนถึง พันตำรวจโท ที่ปฏิบัติงานอยู่ในกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 245 จังหวัดหนองคาย

5. กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 245 หมายถึง กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดน ที่ 245 จังหวัดหนองคาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับวางแผนและกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาข้าราชการ ตำรวจ กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 245 จังหวัดหนองคาย ข้าราชการตำรวจ สังกัด กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน และข้าราชการตำรวจสังกัด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้ดีขึ้นต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY